

אדם בשם רייאשווילי

אחת החוויות המחריות ביותר בכל שנותי בכנסת עברה עלי השבוע. במשך שלושה ימים נכנסתי ויצאתי, וחילקתי את זמני בין המליאה ובין הדשא ממול. על

רייאשווילי, אני תובע מהשר פרס ומחבריו להתייחס לשכיתתו בדיוק כמו שהתייחסו לי שבתיה שהיתה כאשדוד.

גניבה על שפת הים

בשעתו, בעת הדיון על מישרד-התיירות תקפתי את השר משה קול ואת מיפלתו, הל"ע, על שהם גונבים כל רעיון טוב הנקלע להם בדרך, מפקיעים אותו לעצ"מס ורוכבים עליו — מבלי לעשות דבר להגשתו. כדוג"מ מה הבאתי את הרעיון להקים רשות ממלכתית ארצית לחוף-הים — רעיון מובהק של סיעתנו, שהשר קול סחב אותו במשיכה.

השבוע ענה קול לנאומי, העמיד פנים כאילו אינו יודע מניין בא הרעיון, ולבסוף הוסיף בנימה צדקנית: לא חשוב מי העלה את הרעיון, חשוב שכולנו יחד נפעל להגשתו. קיבלתי את האתגר, ובתום הנאום הצעתי הצעת-סיכום:

הכנסת מחליטה שיש להקים רשות ארצית לחוף הים, שתקבל לידיה את הרכיב, התיכונן, הפיתוח ו"הניהול של כל חופי ישראל, כדי למנוע השחחה וזיהום ולהפוך את שפת-הים כולה לאזור בלוי וקריט לתושבי הארץ".

ומה קרה? כמה אנשי גח"ל הצביעו בעד הצעתנו. המערך הצביע נגד. ההצעה נפלה.

והל"ע של השר קול? הם ישבו ונמנעו מהצבעה...

אגב, המילחמה-העירה סביב השם מרי נמשכה גם באותו המעמד. הגשתי את הצעת-הסיכום בשם, "סיעת מרי". הו"ר באותה ישיבה, ח"כ מרדכי זר מהמערך, הכריז: "רשות

הדשא שכב יוסף רייא, הארכי-בישוף האמץ, הלוחם למען עקורי איקרות ובירעם. הוא היה תשוש משביתת הרעב הממושכת שלו. מסביבו שכבו וישבו העקורים, גם הם רעבים.

הכנסת התעלמה מכל העניין. פשוט — יוק. אף מילה אחת על העוול המשווע שנעשה לעקורים. אף מילה אחת על שביתת-הרעב, על הסכנה הצפויה לבריאותו של האיש. כאילו לא היה ולא נברא.

במיזנון טירטר הרדיו, וסיפר בזעם נרגש על שובי-תירעב יהודים בקייב. לא היה חסר הרבה, ומי שהו היה מגיש הצעה דחופה לסדר-היום על עניין זה. אך הבישוף, במרחק של כמה עשרות מטרים — לא.

יצאתי ועודדתי את הבישוף כמה פעמים ביום. הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום, שהנשיאות לא הכירה בדחיפותה. (מה יש, אדם חולה שוכב בחוף וצם. זה דחוף?) וביום השני, כאשר ראיתי את מצבו החלוש, פניתי למנכ"ל מישרד הבריאות, והוא נאות לשלוח רופא ממסלתי שיבדוק אותו כמה פעמים ביום.

כמה שעות אחרי שהתחילה השביתה, ניצלתי את הנאום הראשון שלי באותו יום — על מישרד-התיירות שורת — כדי לשבור את קשר-השביתה: "אירי אבנרי: אדוני הוושבראש, כנסת נכבדה.

הביקורת החמורה ביותר שיש לי ברצונ זה על מישרד התיירות היא שאין חותמת-דואר של איקרות ובירעם.

קשה לי מאוד להתרכז על בעיית הטלפונים. כאשר בחוף, מול הכנסת, שוכב על הדשא איש-רחה. כהרדת האוחז בנשק האחרון של שביתת-הרעב במאבק נגד עוול שצריך היה להחריד את כולנו. השר פרס נתגלה בזמן האחרון כמומחה לטיפול ב"שביתת-הרעב.

אחרי טיפולו בשביתת הגרונינים באשדוד התרשמתי מדבריו על החובה ההומניטרית לשים קץ לשביתת-הרעב. המסכנות חיי-אדם, וגם לשלם תמורת זאת מחיר של מיליונים. פה אין צורך לשלם מחיר של מיליונים. פה יש לשלם מחיר של חיקון עולמ משווע.

למרות שהבישוף הוא עוזה מואכזה ב"לבנון, ואיננו עוזה מברזיה, ושמו רייא ולא

דין צוחק מהכנסת, והכנסת צוחקת מעצמה

צבאית משלו. מי שממנה רמטכ"ל, קובע למעשה מה תהיה דוקטרינה השולטת בצה"ל? במשך כמה שנים. דוקטרינה זו יכולה לקבוע בעניינים של חיים ומוות, וכבודאי יש לה השפעה עצומה על המדיניות הלאומית. שום ממשלה אינה יכולה להתעלם מחוות-ידעת הרמטכ"ל בעניינים צבאיים המהווים מרכיב חיוני בעיצוב המדיניות.

למשל: אחרי מילחמת ששת-הימים נתמנה לתפקיד האלוף היים בר-לב, ובכך נקבעה דוקטרינה של התבצ"רות לאורך התעלה, הדוקטרינה ששלטה במילחמת ההתשה. אין זה עוד שהיתה קיימת בצמרת צה"ל גם דוקטרינה בגדית, והיא של אי-התבצרות והגנה נידת בעומק. אילו נתמנה אז כרמטכ"ל האלוף ישראל טל או האלוף אריק שרון — לא היה נבנה קו בר-לב, שעלה מיליארדים. וייתכן שגם המדיניות הממשלתית לגבי

שרון נדהם. כחייל טוב, נקט באמצעי-ההטייה. הוא פנה לגח"ל, לברר את האפשרות להופיע בשורותיו בבחירות. תימרון זה הצליח. גודרה מאיר קראה לו, והציעה לו את פיקוד-הדרום. מאז מתהלך הפי"פר שהאלוף שרון עומד להצטרף בכל רגע לבח"ד — למרות שהיה, לדבריו, האלוף היחיד בצה"ל שהחזיק בפיקוד-סגור שש מפא"י.

לפני כמה חודשים הודיעו לאלוף שרון שעם גמר ארבע שנות-הכונה כאלוף פיקוד הדרום, הוא חייב להשתחרר מצה"ל. באחד בינואר 1974. לא הוצע לו תפקיד אחר בצה"ל, במקום התפקיד בו שהה זמן כה רב. נאמר לו שזה הסוף, ועליו ללכת. האלוף שרון ביקש להאריך את שירותו בשנה, אך נתקל בסירוב מוחלט.

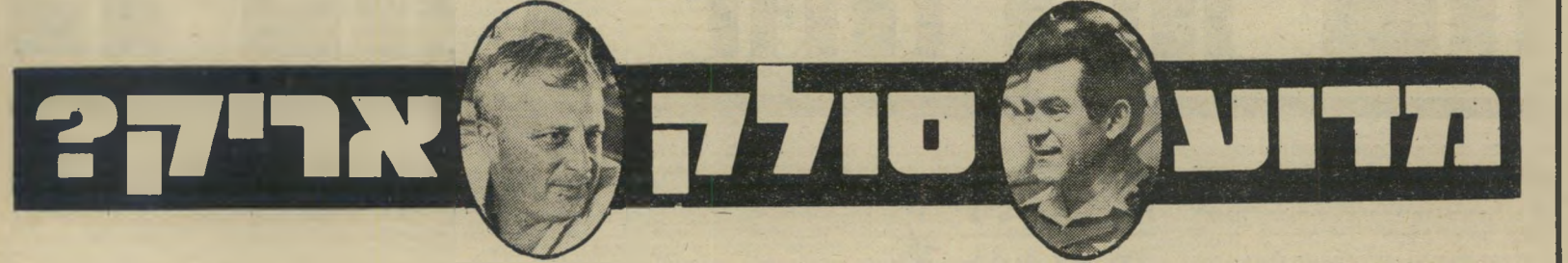
מה מסתתר מאחורי בקשה זו וסירוב זה? בעוד שנה יהיו בעיצומם הדיונים על מינוי הרמטכ"ל

נראה כאילו היה מנוי וגמור עם הכנסת לעשות צחוק מעצמה ערב סיום תקופת כהונתה — ולחופכה לציבור כולו כי בעניינים החשובים ביותר למדינה היא מתנהגת כגן ילדים מופרעים.

עם פרישתו מצה"ל, השמיע האלוף אריק שרון האשמות חמורות ביותר. אף סיעה אחת בכנסת לא העזה להעלות עניין זה לסדר-היום. גם סיעות-הימין, המבקשות להיבנות מהילתו של אריק, פחדו לנגוע בנושא זה — מפני שאינן מוכנות להרגיז את משה דיין. נשארנו בודדים במערכה.

הגשנו הצעה דחופה. הנשיאות לא הכירה בדחיפות. המכנו אותה להצעה, "רגילה" (שאת הגשתה אין איש מוסמך למנוע).

באולם המליאה השתררה דממה דקה, כאשר ני"מקתי את הצעתנו. ההקשבה היתה בלתי-רגילה: אורי אבנרי: קרה דבר חסר-תקדים בתולדות צה"ל. ארוך בכיר הכריז שהוא עוזב את צה"ל

סיני היתה אז שונה, נידת יותר. בעוד שנה, בערך, תעמוד עד הפרק שאחת מינוי הרמטכ"ל הבא. יש כמה וכמה מוע"מזדים סבירים. אמנה, למשל, את האלופים יש"ר אל טל, מוטה גור, יצחק חופי ואלי זעירא. כל אחד מהם מייצג דוקטרינה מסוימת, גישה לענייני-היסוד של הצבא. האם אנחנו יכולים להשאיר את הבחירה ליד המיקרה?

ליתר דיוק: האם אנחנו יכולים להשלים עם מצב שבו הבחירה נעשית למעשה מראש, בצורה עקיפה, על-ידי הרחקת מועמדים מסוימים וקידום מועמדים אחרים?

הפוליטיזציה של צה"ל

בהיעדר נוהל קבוע להסדרת המינוי העליון — ואולי לא הוא בלבד — יש פתח רב להשפעות צדדיות. אם לא הדוקטרינה של המועמד קובעת, מה קובע? אישיותו? זיקתו המיפלטית? הביטחון שהוא ימלא את כל מישאלות ראש-הממשלה או חלק מן הממשלה? הנכונות לכופף בשעת-הצורך את חוות-ידעתו המיקצועית השקולה בסני שיקולים פוליטיים? כך מתעוררת בכל חומרתה שאנת הפוליטיזציה של צה"ל.

הבא. יתחיל תהליך הבחירה בין המועמדים — והמועמדים יהיו, כמובן, האלופים הבכירים של צה"ל באותה עת. מי שפורש היום מצה"ל, יוצא ממועמד הי"מועמדים לתפקיד הצבאי הרם ביותר.

אולי סבר האלוף שרון שהיו לו סיכויים להגיע לכהונה זו. אולי חשב שבעוד שנה — כאשר תהיה ממשלה אחרת, ואולי אפילו שריבטחון אחר, היה יכול להיות לו סיכוי רב יותר. אין זה ענייני לשפוט אם צדק בהשערה זו או לא. גם אין זה ענייני להביע את דעתי ביחס לכשירותו של האלוף שרון לתפקיד.

אבל אני חייב לשאול: האם הרחקתו של אלוף מצה"ל, כמה חודשים לפני שהוא יכול לבוא בחשבון לתפקיד הרמטכ"ל, הוא נוחה סביר? לשון אחרת: האם אין פירוש הדבר ש"רמטכ"ל שרון קובע במידה רבה מי יהיה הי"רמטכ"ל הבא אחריו?

4 מועמדים לרמטכ"ל

הדבר מכאן אותנו, כמובן, לשאלה יסודית ביותר, שלא מצאה מענה סביר במשך 25 שנות קיומו של צה"ל. איך מתמנה רמטכ"ל? מי, בעצם, מכריע? מינוי רמטכ"ל אינו עניין אישי, חלוקת כבוד או הענקת פרס. לכל קציני בכיר יש השקפה משלו, דוקטרינה

"בניגוד לרצונו". הוא רמוז שהתנכלו ורצו להי"סטר ממנו, שיש אינטריגנות במערכת הביטחון. איני מתכוון להעמיד לדין את אישיותו של האלוף במילואים אריק שרון, או את השקפותיו הפ"ליטיות. הן בוודאי רחוקות מהשקפותי מן הקצה אל הקצה. אין הוא מועמד להצטרפות למרי.

כך הודח אריק

איני מתכוון גם להעמיד לדין את כישוריו הצבאיים. הוא רשם בתולדות צה"ל כמה פרקים מפוארים, והוא קשור גם בכמה פרקים השרויים בערפל, שיהיה צורך להאירם ביום מן הימים. די אם אוכיר את השם קייבא. אני מעמיד במין לדין חודר מן הי"תחום האישי, הנוגע לאחת מבעיות-היסוד של הצבא בחברה דמוקרטית: איך מתמנים רמטכ"לים, האם יש בצה"ל השפעות פוליטיות-מיפלטיות, האם יש פיקוח דמוקרטי מס"פיק על מערכת-הביטחון.

הפרטים, כפי שזוהו לי ממקור מוסמך ביותר, הם: לפני ארבע שנים שכח האלוף שרון, בטעות, לחדש את חוזה-השרות שלו בצבא-הקבע. במקום להעיר את תשומת-לבו לכך, בא אלי ראש אכ"א ושאל: "מתי אתה יוצא להופשת-שיחזור?"